

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.10.2015, sp. zn. 29 Cdo 3309/2015, ECLI:CZ:NS:2015:29.CDO.3309.2015.1

Číslo: 74/2016

Právní věta: Žalobce, na kterého byla směnka indosována po protestu pro neplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu, je jakožto právní nástupce původního věřitele vázán rozhodčí smlouvou uzavřenou tímto věřitelem. Věcně příslušnými k projednání žaloby o zrušení rozhodčího nálezu, jímž bylo rozhodnuto o zaplacení směnky, jsou krajské soudy.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.10.2015

Spisová značka: 29 Cdo 3309/2015

Číslo rozhodnutí: 74

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pravomoc soudu, Příslušnost soudu věcná, Rozhodčí řízení, Směnky

Předpisy: § 9 odst. 2 písm. j) předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 26. 2. 2015, sp. zn. 13 Co 38/2015, jakož i rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 12. 8. 2014, sp. zn. 11 C 74/2014, a věc postoupil k dalšímu řízení Krajskému soudu v Plzni jako soudu věcně příslušnému.

I. Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Karlových Varech rozsudkem ze dne 12. 8. 2014, č. j. 11 C 74/2014-35, „zamítl žalobu o zrušení rozhodčího nálezu č. 13122701 ze dne 23. 1. 2014, vydaného rozhodcem JUDr. V. L.“ (dále jen „rozhodčí nález“) [výrok I.], zamítl návrh žalobce na odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu (výrok II.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III.).

2. Krajský soud v Plzni k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 26. 2. 2015, č. j. 13 Co 38/2015-64, rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. změnil tak, že rozhodčí nález zrušil (první výrok), dále rozsudek soudu prvního stupně zrušil i ve výroku II., jímž byl zamítnut návrh žalobce na odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu (druhý výrok) a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudů obou stupňů (třetí výrok).

3. Odvolací soud - cituje ustanovení § 2 odst. 1, § 31, § 32 odst. 1, § 33 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“), a odkazuje na

ustanovení čl. I § 11 odst. 1 zákona č. 191/1950 Sb., zákona směnečného a šekového (dále jen „směnečný zákon“) – na rozdíl od soudu prvního stupně uzavřel, že rozhodčí smlouva sjednaná mezi výstavcem směnky (Ing. J. Š.), o jejímž zaplacení bylo rozhodnuto rozhodčím nálezem, a remitentem (Ing. P. B.) se nevztahuje na spor o zaplacení této směnky mezi žalovanou, na kterou byla směnka převedena, a výstavcem (žalobcem).

4. Přitom zdůraznil, že „převod směnky indosamentem na nového majitele způsobí právě jen převod abstraktního směnečného nároku, tzn. pouze nároku vyplývajícího výhradně ze směnky, a nikoli nároků či práv vyplývajících případně z jiných právních úkonů nebo jiných skutečností“; přitom je nerozhodné, že „na téže listině kromě směnky je obsažena i rozhodčí smlouva“.

5. V situaci, kdy se rozhodčí smlouva vztahuje pouze na smluvní strany (žalobce a remitenta), nebyla dána pravomoc rozhodce ve sporu o zaplacení směnky mezi žalovanou a žalobcem.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, majíc za to, že v judikatuře dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena otázka pravomoci rozhodce pro řešení majetkového sporu vyplývajícího ze směnky, která byla následně rubopisována, a namítajíc, že rozhodnutí odvolacího soudu – co do řešení neexistence pravomoci rozhodce – spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

7. Dovolatelka snáší argumenty na podporu závěru, podle něhož pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu dána byla, a požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu změnil a rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

III.

Přípustnost dovolání

8. Dovolání žalované je přípustné podle ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), a to k řešení otázky dovolatelkou otevřené, týkající se pravomoci rozhodce k rozhodování sporu o zaplacení směnky mezi indosatářem a výstavcem směnky, dosud v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu beze zbytku nezodpovězené.

IV.

Důvodnost dovolání

9. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

10. Podle ustanovení § 2 zákona o rozhodčím řízení strany se mohou dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi, s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu nebo o nichž to stanoví zvláštní zákon, má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud (rozhodčí smlouva) (odstavec 1). Rozhodčí smlouvu lze platně uzavřít, jestliže strany by mohly o předmětu sporu uzavřít smír (odstavec 2). Rozhodčí smlouva se může týkat a) jednotlivého již vzniklého sporu (smlouva o rozhodci), nebo b) všech sporů, které by v budoucnu vznikly z určitého právního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů (rozhodčí doložka) (odstavec 3). Není-li v rozhodčí smlouvě uvedeno jinak, vztahuje se jak na práva z právních vztahů přímo vznikající, tak i na otázku právní platnosti těchto právních vztahů, jakož i na práva s těmito právy související (odstavec 4). Rozhodčí smlouva váže také právní nástupce stran, pokud to strany v této smlouvě výslovně

nevyloučí (odstavec 5).

11. Nejvyšší soud v první řadě předesílá, že jeho judikatura je jednotná v závěrech, podle nichž:

[1] Rozhodčí smlouvu podle ustanovení § 2 zákona o rozhodčím řízení lze uzavřít i ohledně sporu o zaplacení směnky, když nároky ze směnek mají majetkovou povahu, přičemž je splněná i podmínka určená § 2 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení, tj. že strany by mohly o takovém předmětu sporu uzavřít smír (srov. např. rozsudek ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. [29 Cdo 1130/2011](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 6, ročník 2012, pod č. 87, jakož i rozsudek ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. [29 Cdo 3613/2009](#) a usnesení ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. [29 Cdo 3969/2013](#)).

[2] Žalobce, na kterého byla směnka převedena podle ustanovení čl. I § 20 odst. 1 směnečného zákona (tj. s účinky obvyčejného postupu), je podle ustanovení § 2 odst. 5 zákona o rozhodčím řízení jakožto právní nástupce původního věřitele vázán uzavřenou rozhodčí smlouvou (viz důvody výše zmíněného rozsudku sp. zn. [29 Cdo 3613/2009](#)).

[3] Byla-li směnka převedena na nabyvatele rubopisem (indosamentem), pak nový majitel (s výjimkou případů, kdy k převodu směnky dojde až po protestu pro neplacení nebo po uplynutí lhůty k protestu, viz čl. I § 20 odst. 1 směnečného zákona) nabývá práva ze směnky originárně, tj. neodvozeně od právního postavení převodce (jinak řečeno, nevstupuje do práv a povinností předchozího majitele listiny, není jeho právním nástupcem). K tomu srov. např. důvody rozsudku ze dne 22. 8. 2007, sp. zn. [29 Odo 574/2006](#), uveřejněného pod č. 32/2008 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i rozsudků ze dne 31. 3. 2014, sp. zn. [29 Cdo 1779/2011](#) a ze dne 29. 7. 2015, sp. zn. [29 Cdo 1779/2012](#). V právní teorii pak např. KOVAŘÍK, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6., dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 84, nebo KOTÁSEK, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 137 a násl.

12. Ze shora uvedeného pak bez jakýchkoliv pochybností plyne, že v případě, kdy nabyvatel směnky není právním nástupcem předchozího majitele směnky, neváže ho ani rozhodčí smlouva uzavřená předchozím majitelem směnky.

13. V poměrech dané věci tak bude rozhodující, zda směnka byla na žalovanou indosována teprve po protestu pro neplacení, nebo po uplynutí lhůty k protestu (čl. I. § 20 odst. 1 směnečného zákona), popřípadě, zda žalovaná nabyla práva ze směnky originárním způsobem, tj. nikoli jako právní nástupce předchozího majitele.

14. Za situace, kdy je z obsahu spisu zjevné, že směnka byla na žalovanou převedena nedatovaným rubopisem, o němž se má – dokud není prokázán opak – za to, že byl na směnku napsán před uplynutím lhůty k protestu (čl. I. § 20 odst. 2 směnečného zákona), a kdy existence uvedené domněnky nebyla vyvrácena, je právní posouzení věci odvolacím soudem, podle něhož se rozhodčí doložka nevztahuje na spor o zaplacení směnky mezi žalobcem a žalovanou, správné.

15. Přesto rozhodnutí odvolacího soudu neobstojí.

16. Podle ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

17. Již v usnesení ze dne 19. 10. 2005, sp. zn. [32 Odo 559/2005](#), Nejvyšší soud, odkazuje (mimo jiné) na ustanovení § 41 zákona o rozhodčím řízení a na ustanovení § 9 odst. 1 a 3 a § 103 o. s. ř., dospěl k závěru, podle něhož šlo-li v rozhodčím řízení o spor mezi podnikateli (obchodními společnostmi zapsanými v obchodním rejstříku) při jejich podnikatelské činnosti a byl-li předmětem sporu nárok

na náhradu škody („vzešlé“ z vadného plnění) přesahující 100 000 Kč, je k projednání žaloby (bez ohledu na to, zda jde o žalobu o obnovu rozhodčího řízení nebo o žalobu o zrušení rozhodčího nálezů) věcně příslušný nikoli (v poměrech dané věci) Obvodní soud pro Prahu 1, nýbrž Městský soud v Praze; jinými slovy věcně příslušným k projednání takové žaloby je v prvním stupni soud, který by byl příslušný k řízení ve věci podle zvláštního předpisu (občanského soudního řádu), kdyby nebylo rozhodčí smlouvy.

18. V poměrech dané věci je nepochybné, že rozhodčím nálezem bylo rozhodnuto o zaplacení směnky, tj. ve sporu, který rozhodují jako soudy prvního stupně (jako věcně příslušné) krajské soudy (§ 9 odst. 2 písm. j/ o. s. ř.). Rozhodoval-li v dané věci jako soud prvního stupně Okresní soud v Karlových Varech, je nepochybné, že šlo o soud věcně nepřislušný; odvolací soud pak pochybil tím, že rozhodnutí vydané věcně nepřislušným soudem prvního stupně nezrušil (§ 219a odst. 1 o. s. ř.) a věc nepostoupil věcně příslušnému krajskému soudu [§ 221 odst. 1 písm. b) o. s. ř.].

19. Nejvyšší soud proto rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc postoupil k dalšímu řízení Krajskému soudu v Plzni jako soudu věcně příslušnému (§ 243e odst. 2 o. s. ř.)